

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrti leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštne prosile. Telefon interurban štev. 113.

7. štev.

Maribor, dne 18. januarja 1922.

Letnik XIV.

Kritika g. Protiča.

Belgrajski „Balkan“, glasilo radikalnih desničarjev, piše pod gornjim zaglavjem sledeče: „V naši državi ni več pravnega reda. G. Stojan Protič in njegov list „Radikal“ sta danes naš prvi potrebi. Avtoriteta g. Protiča daje njegovim ostrim, stvarnim in u mestnim kritikam, ki jih poklanja sedaj temu, sedaj onemu ministru, ne javadno silo. Kontrola g. Protiča nad „delom“ (ali nedelavnostjo) odgovornih činiteljev je v očeh celokupne javnosti vredna več nego kontrola parlamenta. Na žalost ne vrši parlament nikake kontrole. Parlament preema dnevnice in — molči, ker je s časom postal gluh za vse nesreče in nadloge državnega življenja. Ta parlament je zaslužil, da se nad njim prav kmalu izreče smrtna obsodba — novih volitev. Naše bedno finančno stanje je našlo v g. Protiču najmerodavnejšega sodnika. On, ki je Srbijo pripravil v najnečestnejšem pogledu na velike nacionalne naloge, ima danes največjo pravico (in tudi dolžnost!), da pred narodom obtožuje sedanjo našo nesposobno finančno upravo. G. Protič je za meril finančnemu ministru dr. Kumariču dejstvo, da je leta opravičeval naše slabo finančno stanje s pasivno plačilno bilanco. Ceprav se — pravi g. Protič — premika naš izvoz stalno naprej (1919 — 687 milijonov, 1920 — 1520 milijonov, 1921 — 1609 milijonov), ni opazovati zboljšanja valute in plačilne bilance. Naš kredit je od dne do dne slabši. Kje tiči vzrok? G. Protič odgovarja na to vprašanje tako-le: „Prva in glavna potreba države, ki hoče imeti zdrave finance in zdrav gospodarstvo, je pravni red v vsej zemlji. Ali ga imamo? Ali se briga finančni minister za to važno okoliščino, zlasti pa v krogu svojih ministrskih tovarišev, katerim bi moral dnevno redčevati važnost, eminentno važnost tega predpogoja? Da mi pravnega reda nimamo, je jasno za vsakogar, toda da bi se minister s svojimi tovariši zanj pobrigal, — tega, na žalost, ne vidimo nikjer! Nasprotno pa vidimo, da ubija in ruši njegovi tovariši se to, kar je od pravnega reda ostalo in na ta način pač sami slabijo in uničajo pravno čuvstvanje državljanov s svojimi lastnimi postopanki.“

Konečno se hujuje g. Protič nad neodgovornimi činitelji, ki ne s očistijo privatne lastnine in pravilno sklepanjih pogodb. „Država sama ne vodi o svojih lastnih pogodbah nikakih resnih računov, ona potrka brezumno na svojo silo, misleč, da ji bo ta sila ustvarila dobre finance, zdravo valuto in napredno gospodarstvo.“

Gotovo bodo kakšni „demokratki“ čemeroti zakričali v svoja izvoznikarska glasila, da ubija g. Protič s svojimi kritikami državni kredit, pri tem pa bodo zamolčali, da korenini v naša nesreča naše države v slabi upravi in njenem sistemu.

Dr. Mahnič o pobijanju nasprotnikov.

Nasprotniki v zadnjem času očita našim listom surovost in oznanjevanje krivih naukov, češ, Kristus je učil: „Ljubite svoje sovražnike, dobro storite tistim, ki vas preganjajo“ itd. Krščanska vera oznanjuje ljubezen in ne sovraštvo. Krščansko ljubezen naj bi gojili klerikalci.

Krščanska ljubezen, na katero se sklicujejo nasprotniki, nam zapoveduje bližnjega ljubiti, toraj tudi sovražnika. Ljubiti pa se pravi: hoteli komu dobro. Zato ravnamo popolnoma po načelu krščanske ljubezni, ako se bojujemo zoper božje sovražnike in jih razkrinkujemo. Tudi zdravnik izžiga rano, s tem, da povzroča bolniku bolečine, ima namen, ga ozdraviti.

Po načelu krščanske ljubezni ravnamo tudi, ako sovražniku krščanstva prizadevamo kaj hudega, da s tem ko-

ristimo drugim, ki imajo več pravice do naše ljubezni in katere moramo braniti pred sovražnikom. Tako je dovoljeno braniti napadenega pred napadalcem, tembolj pa, če je napadenec cela skupina, ljudstvo, narod ali Cerkev. In v največji meri smo upravičeni prizadeti sovražniku dobro, kar on mogoče smatra za zlo, ako gre za ljubezen, ki smo jo dolžni Bogu.

Ce napade sovražnik domovino, smo jo dolžni braniti, četudi pri tem umrje tisoče sovražnikov. Enako smo dolžni braniti božjo čast in korist ljudstva pred sovražniki vere, ozir. njenimi nasprotniki. O tem med krščanskimi bogoslovci ni bilo nikdar nobenega dvoma.

Sicer se pa tudi pri nas od strani katoličanov nikdar ni drugače delalo.

Pred 20 leti so liberalci napadli prvobornika in apostola krščanske misli med Slovenci, škofa dr. Mahniča, da ne uči pravega krščanstva, ker se ne ozira na krščansko ljubezen, marveč pobija liberalce brezobzirno. Dr. Mahnič jim je odgovoril v „Rimskem katoliku“ (I. 478—482) med drugim tudi naslednje:

„Zlobo moramo ljudem ostuditi, ogrditi, proti nji vzbuditi sovraštvo in zaničevanje; to pa moremo le, ako jo narišemo kot zlo, slabo in ostudno. — Krščansko govornišvo vseh stoletij odobrava proti brezboštvu rabo izredno trdih govorniških oblik. Veliki bojevnik za krščanstvo so se posluževali v svojih spisih zasmehovanja, rotilen in poniževalnih pridevkov. Edini zakon v teh slučajih mora biti smotrenost in resnica.“

„Sv. Janez Krstnik je pričel svoje delovanje, nazivajoč farizeje „kačjo zalego“. Odrešenik jih je ozmerjal s pridevki: hinavci, pobeljeni grobovi, presestniki, malopridni zarod. Sv. Pavel je označil odcepljene razkolnike na otoku Kreti z rezkimi besedami: lažnjivi, zveri, gnili trebuh. Isti apostol klče zapeljivcu in čarovniku Elimi: „Ti posoda vsakovrstne sleparije, vsaktere zvijače, hudičev potomec in sovražnik vsake pravice.“

Nadalje navaja dr. Mahnič sv. Janeza Zlatousto, sv. Bernarda, Tomaža Akvinskoga, ki imenujejo svoje nasprotnike zapeljivce, krivičnike, nesramneže itd. Katoliški časnikiarji še do sedaj menda teh izrazov niso rabili. Navaja tudi sv. Frančiška Saseškega, ki pravi v svoji filoteji: „Javne sovražnike Boga in Cerkve moramo kar se da grajati, ne smemo jim pri-

zanašati, da, po vrednosti jih moramo označevati. Ljubezen nalaga nam o-prezni vsklik: volk, volk, ako se vkrade med credo ovac, da vemo, kje je.“

O osebnem napadu na nasprotnika pa pravi dr. Mahnič: „Naša sveta dolžnost je, pobiti pogubonosne ideje, ako hočemo, da jih množica, katero nameravajo zlodeji oslepariti in zavesti, obsodi, zavrzne, osmeši. Naravno pa je, da ideje ne letajo same ob sebi po zraku, kakor pčee, in se ne širijo same, tudi ne škodijo toliko same za se človeški družbi. Ideje so sléne puščam ali kroglijam, katere bi nikogar ne ranile, ako bi ne bilo nobenega, da bi jih izpustil iz puške. Nad streleci je toraj treba v prvi vrsti zavisteti udarce, če se hočemo zagotoviti pred smrtnimi strelami. Vsako drugo bojevanje bi bilo proti zdravi pameti. In kaj drugzega so početniki in širitelji krivih nauk, kakor bojnik, s strupenim orožjem. Njihovo orožje je knjižga, časopisje, javni govori, osebni vpliv. Ne zadostuje poskrbiti se v stran ter ogniti se strelci, nikakor! Najboljše in izdatnejše je, zajeti streleca samega da v ne more več škodovati. Pristojno je torej, ponižati in ozloglasiti njegovo knjigo, govor in v mnogih slučajih tudi osebo samo. Da, tudi osebo ker je oseba glavni element v boju, kakor je artilerist in ne bomba, smodnik in top najglavnejši element v artileriji. Dovoljeno je torej v mnogih slučajih opevati nepoštenost in podlost neprijatelja, smešiti njegovo nprav, sramoliti njegovo ime in primerek in posluževati se smemo k temu proze in stihov, resnobe in šale, karikature in vseh umetnosti in sredstev.“

Nadalje omenja, da so sv. Očetje v knjigah nastopali proti osebam (sv. Avguštín contra Fortunatum; contra Felicem, Quis fuerit Julianus itd.)

Dr. Mahniču ni na ta njegova izvajanja nihče mogel ničesar očitati. Opiral se je namreč na knjigo D. Felice Sorda: Liberalizem je greh, ki je izšla leta 1884 na Španskem. To knjigo pa je Rim odobril, ne samo v tem oziru, da ni v njej ničesar, kar bi nasprotnovalo krščanski resnici, ampak, da tudi v njej ni ničesar, kar bi žalilo krščansko ljubezen. Tako je odločila Sveta Stolica!

Zato nasprotniki, kar lepo molčite! Če nam ne boste dali povoda za napade, bomo jih pa opustili. Dokler pa ne bo boljše v dolini „Sentflorjan“ pa bomo še naprej brezobzirno udarjali in vaš krič nas ne bo prav nič motil.

Vprašanje narodnih manjšin v Avstriji.

Čehoslovaški narodni odbor na Dunaju je v preteklem tednu obelodanil oster protest proti nedavnim izjavam zveznega predsednika Hainische, ki je zatrjeval, da v Avstriji zaenkrat ne obstaja o nikakšne narodne manjšine. Čehoslovaški odbor je ugotovil, da še prebiva v zvezni republiki par stotisoč Čehoslovakov, slovenska narodna manjšina na Koroškem in hrvatska v Burgenlandu (takozvani „Wasserkroaten“ okoli Sopronja). Čehoslovaška manjšina je v dunajskem dež. zboru zastopana z 8, slovenska manjšina na Koroškem pa z 2 poslancema.

Nismo zagrizeni nacionalisti. Ne po programu, še manj pa seveda po osebnem prepričanju. Vsekakor pa obsojamo neresnično izjavo predsednika avstrijske republike Gospod dr. Hainisch je kot poglavar svobodoljubne re ublike zatajil narodne manjšine — Dobro. Mi bi se ne čudili, ako bi tajil eksistenco narodnih manjšin kak Horvati, kar bi veljalo za Madžarsko. A dejstva, da je g. Hainisch, katerega prištevamo med „prijatelje zblizanja s sosednimi državami“, izustil tako nemestno trditve, pa nikakor ne moremo prezirati.

V naši državi imamo narodne manjšine. K tem manjšinam prištevamo: Nemce, Madžare, Rumune, Bol-

gare, Arnavte in nekaj Italijanov. Našim manjšinam zaamčujejo ustavne položbe popolno enakopravnost s Srbi, Hrvati in Slovenci. Radi priznavamo, da so se po ufeđinjenju krajšale našim narodnim manjšinam v posameznih slučajih nekatere pravice. S časom, ko so se bojna razpoloženja vsaj nekoliko omilila, je naša država narodnim manjšinam pomagovala z raznimi olajšavami. Uredila je v pretežno mešanih mestih paralelne razrede ljudskih, meščanskih in srednjih šol. Državni aparat ni v Jugoslaviji pač nikjer podpihoval sistematičnih pogromov proti narodnim manjšinam. V Vojvodini se počutilo tamkašnji Nemci razmeroma dobro. Ustanovili so si zvezo kulturnih društev, takozvani „Deutsch-schwäbischer Kulturbund“ in v okrilju tega društva prirejajo zabave koncerte, predavanja itd., ne da bi jih Srbi in Hrvati pri tem ovirali — nasprotno: pripadniki hrvatskega in srbskega naroda, istotako predstavitelji oblasti so zabave vojvodinskih Nemcev sami obiskovali.

Ce primerjamo pravice narodnih manjšin v Jugoslaviji z onimi koroških Slovencev, burgenlandskih Hrvatov in dunajskih Čehov, pridemo do zaključka, da se ne godi našim narodnim manjšinam pač nikakšna bistve-

na krivica. Tega, kar še danes nimamo, to je volina pravica in možnost sodelovanja v parlamentu, jim že od vsega početka nihče ni odrekel. Današnji režim je sicer marsikaj zgrešil, toda sistem, ki se je dozdevno ukoreninil, so padel, čim bo v naši državi zapihal po bodočih volitvah nov veter, večer resnične demokracije.

Za slučaj, da bi oficijelna Avstrija zajahala nekvificirano trdi ev g. Hainische, še imamo par uspešnih sredstev, ki bodo gospodo onstran modro-belo-rdečih menikov na vsak način spametovala. Čudno, da gazijo človečanska načela ravno tisti, ki pridigujejo pacifistične teorije in se zgražajo nad nečloveškim postopanjem velikih zmagovalcev. Burgenlandski Hrvat so avstrijske oblasti v veseljem pozdravili, zagotovila se jim je enakopravnost z nemškim prebivalstvom Burgenlanda. Dr. Renner je v svojih govorih po koroškem plebiscitu govoril o ieično o vprašanju narodne manjšine na Koroškem. Čehi so si na Dunaju po žilavih borbah izvojevali ljudske šole itd. — sedaj pa prikaža predsednik dr. Hainisch ter izjavi, da Avstrija ne pozna narodnih manjšin!

Represalije so sredstva, ki učenikujejo — in tudi ne! Ne bomo jih pripravljali, pač pa zagotavljamo, da — krivda ne bo padala na nas, ako se manjšinam v naši državi ne bo godilo tako, kakor bi bilo v njih interesu mogoče „Svobodoljubna“, „pacifistična“, „napredna“ in „demokratska“ Avstrija ima sedaj besedo, da ovrže trditve državnega reprezentanta!

Razprava proti bosanskim rudarjem

v Tuzli se je točno začela, kakor dobre nastudirana igra — in zanimanje je veliko — od dveh strani in na dva načina. Izkoriščevalci delavstva čakajo v velikem hrepenenju in poželjenju, da se izrečejo kolikor mogoče težke obsodbe nad čim večjim številom obtoženih rudarjev; delavstvo pa hoče iz usode svojih sotrpinov sprevideti in sklepati svojo usodo. Izkoriščevalci čakajo, da se neodvisni in nepristranski zakon ravna po njem ter mu izda sankcijo in podporo za še hujša izkoriščevanja; delavec pa zasleduje ves proces z nemim vprašanjem: ali ste ljudje, ali niste? —

Poročila v listih so tudi prav različna, večina se omejuje na suha izvirna poročila. Mi smo že pred začetkom same razprave podali sliko njegovega izvora in danes, ko so že zaslišali nekatere rudarje, katere hočejo kot „kolovodje“ obsoditi na smrt, podajemo v označbo razprave same še te-le momente: Rudarji štrajkajo. Božič je pred durmi, pa nimajo za otroke niti skorje kruha, od vlade poslana komisija prihaja, potrdijo uradno, da so rudarske zahteve res upravičene, ter zopet odidejo. Rudarji polni upanja — kdo ne bi bil za Božič — velekapitalist pa tudi. Ta si misli: „komisije naj rečejo to ali ono, jaz hočem to — in dosegel bom, ker imam svoje ljudi na visokih in merodajnih mestih. Rudar je upal na moč in zvestobo uradne besede, njegov tlačitelj in protivnik pa na moč svojih denarnih zvez — prvi je propadel, drugi je zmagal — ravno na božični dan so začeli metati podjetniki s pomočjo okrožnega načelnika, žandarmerije in raznih državotvornih dobrovoljcev rudarje na cesto češ, kaj nas brigajo pogajanja, komisije, ven in v snegu čakajte na konec vašega mezdnega gibanja. — Kdor zna tako nastopiti, ta lahko tudi proti otroku v zibelki dvigne morilno orožje. Pri tem nasilju nad rudarji je tekla kri in danes naj bodo tudi te krvi krivi rudarji, ki so zastoj upali na višjo zaščito in ki so bili v tem upanju vrženi na cesto v hipu, ko so zvonovi oznanjali ljudem mir in pokoj na zemlji.

Brutalnost, ki se je kazala proti rudarjem, stopa iz svojega navadnega obilježja ter zasluži ime — sadizem. V današnjih razmerah, pri današnjih obilježjih se velekapitalistu pač ni treba bati za profit in krvavi Božič na Kriki se torej ni uprizoril iz bojazni ali recimo saj iz neke samoobrambe, temveč iz oholega sadizma. Podjetnik je vedel, da ima rudarja v rokah, poznal je komisije, poznal je okrožnega načelnika, poznal je pandurje, vedel je, da je vse na njegovi strani, in se si je izbral svoj dan — Božič za svoje nasilje. Zakaj? — Zato, ker so okrutnosti, ki pravijo, udarim lahko, kadar hočem, pa udaril bom tedaj, ko se najmanj nada in ko ga najbolj zapelje: na Božič, ko prižiga svečo v dobri nadi, tedaj, ko se mu vije žena v porodnih krikih, ko se mu mati poslavljiva na mrtvaški postelji.

Vse te okrutnosti so izvajali bosanski izkoriščevalci nad rudarji, danes pa nastopajo proti njim kot tožitelji in sodniki. — Mar zato, ker se divjaška pohotnost še ni nasitila? — Paragraf, po katerem hočejo nadaljevati svojo orgijo, govori o hudodelstvu proti domovini. Kje je večja ironija nego v tem? Rudarji so delali težko, zelo nevarno delo, bili so gotovo dobri sinovi ali člani domovine, da se kot taki ohranijo, da lahko delajo naprej, so prosili za plačo, ki bi jih z družino lahko preživljala, — mesto tega, so pa dobili na vrat žandarja z nabito puško in nasajenim bajonetom, ki jih je baš na Božič vrgel na cesto, da jim raztolmači, da nimajo pravice, temveč bremena in dolžnosti.

Ljudje, ki so bili preganjani od takih sinov domovine, ki ji niso niti niti toliko žrtvovali, kot vsak rudar v vsakem svojem podzemnem delavniku, stoji danes pod obtožbo hudodelstva proti — domovini.

Kaj bo z domovino, če pridejo delovni sloji na tak način do prepričanja da je v tistih rokah, ki ji malo koristijo in mnogo škodujejo!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Dne 16. t. m. se je bavila skupščina z vladno deklaracijo. Najprej je predsednik dr. Ribar prečital dopis vlade, ki naznanja zaroko kralja Aleksandra z rumunsko princeso Marijolo. Zbornica je vladni dopis sprejela z vzklikom: "Ziveli!" Nadalje je predsednik sporočil, da je umrl član Jugoslovanskega kluba g. Franc Pišek. Po njegovih besedah: "Posledne Franc Pišek je bil član začasnega narodnega predstavništva, ustavotvorne skupščine, kakor tudi se danje narodne skupščine ter je bil eden izmed onih poslancev, ki je vestno in točno vodil skupščino in je bil eden izmed zastopnikov, ki je med svojimi sodržavljani, kmeti in volilci, užival nerazdeljeno zaupanje. Gospodu Francu Pišku: "Slava!" — je zbornica zaklicala: "Slava! Slava!" — O vladni deklaraciji je govoril kot prvi republikanec Jovan Gjonovič, ki je ostro kritikoval pomanjkljivosti vladnega programa. Govoril je tudi o zunanjih politiki in o odnošajih napram sosednim državam. Gjonovič je sklepoma povzročil nujno potrebo novih volitev. Levica mu je frenetično ploskala. Kot drugi je govoril jako stvarno radikale Joca Jovanovič. Tudi on se je postavil na stališče, da je sedanji položaj v državi nevzdržen in da bo treba razpisati volitve. Nato je bila seja zbornice zaključena in zaukazana na drugi dan.

Zastopniki Slovenske ljudske stranke, Hrvatske pučke stranke in Bunevačko-šokačke stranke so dne 15. t. m. v Zagrebu sklepali o notranjem in zunanjem političnem položaju ter o nadaljni taktiki svojih strank. Jugoslovanskemu klubu se je izrekla soglasna zaupnica. Prihodnji sestanek se vrši meseca februarja.

V pododboru zakonodajnega odbora za centralno upravo je prodir predlog pravosodnega ministra, po katerem se ustanovijo štiri upravna sodišča. Slovenija, Hrvatska, Slavonija, Prekmurje in Medjimurje spadajo pod zagrebško upravno sodišče.

Muslimani delajo vladni koaliciji nove skrbi. V belgrajskih političnih krogih govore, da bosta izstopila muslimanska ministra iz vlade in

da bodo muslimani prešli v opozicijo. Razlogi eventualnega izstopa muslimanov še niso znani, najbrže so pa nezadovoljni, ker vladne stranke še do danes niso voljne, zadostiti njihovim zahtevam. Najbolj se zahtevam muslimanov baje protivilo radikalc.

AVSTRIJA.

V Avstriji je nenadoma izbruhnila notranje-politična kriza. — Vsenemška stranka (Grossdeutsche Volkspartei) je namreč naperila celo parlamentarno akcijo proti ratiškaciji avstro-českega sporazuma, sklenjena med predsednikoma Masarykom in Hainischem v Lani. Vsled tega so si prišli vsenemci in krščanski socialci vavskriž. Vsenemški minister notranjih zadev dr. Waber je moral odstopiti. Njegove posle bo vodil do končne rešitve krize sedanji kancelar dr. Schober. Avstro-česki sporazum bodo gotovo ratificirali, ker bodo glasovali zanj krščanski socialci in socialdemokratje.

V Gradcu so se dne 16. jan. sestali delegati promečne konference nasledstvenih držav. Zastopane so tu sledeče države: Avstrija, Italija, Čehoslovaška, Madžarska, Jugoslavija, in Poljska. Rumunija ni poslala nobenega delegata. Konferenca se vrši v deželnem dvorcu. Predsednikom je bil na predlog italijanskega delegata izvoljen šef avstrijske delegacije, legacijski svetnik Robert Lukes.

FRANCIJA.

Kakor smo že v zadnjih številki našega lista na tem mestu poročali, je moral francoski minister predsednik Aristide Briand radi svoje pomirljive politike napram Nemčiji — odstopiti. Predsednik republike Millerand je poveril sestavo nove vlade bivšemu predsedniku republike Raymond Poincaréju. Nova vlada izgleda tako-le: Predsedstvo in zunanje zadeve Raymond Poincaré; podpredsedstvo in pravosodje Barthou; notranje zadeve Maunoury; finance De Lasteyrie; vojna in pokojnine Maginot; uk Leon Berard; kolonije Sarraut; javna dela Le Troquer; delo Strauss; mornarica Raiberti; poljedelstvo Cheron; osvobodena ozemlja Albert Peyronnet; ljudsko zdravje P. Reibel in trgovina Dior. Novi kabinet obstoji iz 14 ministrov. Deviza Poincaréjeve politike je: močna roka, ki naj Nemčijo prisili k izolnjevanju obveznosti, izvirajočih iz mirovne pogodbe, sklenjene v Versaillesu.

Iz visoke politike.

Zopet državno posojilo. Te dni so se pojavile po beograjskih vladnih listih zopet vesti, da hodijo okrog vlade neki Angleži, ki ponujajo neko posojilo od osem milijonov angleških funtov. Sliš se seveda zopet, da bi se dal večji del tega posojila v železniškem in drugem materialu. — Pri nas se res na čudovite načine poroča o finančnih zadevah. Minister Kumanudi je bil v Londonu, v času njegove odsotnosti se je naenkrat čulo o raznih umazanih spletkarjah na račun posojila, končno se je vrnil in nekaj časa se je govorilo o dobro zaključnem, nekaj časa pa o neuspelem posojilu. Čudna so pota naše politike, zlasti pri financah in čudno, zelo čudno je tudi to, da so se tudi ostanki parlamenta in pa naša javnost s tem sprijaznili ter se ne boje z zaprtimi očmi drveti po tej poti.

Pučjeva afeta. Minister Pučelj je pač velik ljubitelj ter zaščitnik bank, osobito takih, pri katerih so soudeleženi njegovi ministrski kolegi. Iz ljubezni do bank je oddal zakup ribolova na Ohridskem jezeru v roke peterim bankam, v katerih ribarijo dr. Spaho, Uzunovič in Milivoje Jovanovič. Ker je pa objezersko prebivalstvo radi odvzelja ribolova ohridskim ribičem preveč navali na Pučlja, se je ta vendarle ustrašil ljudskega protesta in izročil ribolovno afero zakonu dajnemu odboru, da jo ta reši. Vprašanja pravice do ribolova na Ohridskem jezeru torej ne bo zapečatil g. Pučelj, ampak zakonodajni odbor. — Gospod poljedelski minister bo vsled polomije v ribolovni aferi prikrajšan za nekaj par!

Zel. minister se je začel brigati za ustvaritev reda v uradovanju na železnicih. Minister saobračaja je predložil narodni skupščini predlog,

naj ga tja pooblasti, da bo lahko on izdal uredbe ter pravilnike za ureditev ter osiguranje prometa na železnicih. Ta predlog železniškega ministra pride takoj pred parlament, ki ga bo predal v rešitev zakonodajnemu odboru.

Na kaj čaka Hrvatski blok?

"Hrvatski list" glasilu Hrvatske zajednice piše: "Glavni cilj Hrvatskega bloka nikakor ni, da bi zrušil radikalno-demokratsko koalicio, akoravno se zaveda, da je njen razpad v njenih rokah. Hrvati čakajo na iztreženje radikalov, čakajo na spremembo njihove mentalitete, da pred vsem radikali sami sebe očistijo in se potem spoznamo s Hrvati. Naj zrujejo radikali sami koalicio, a potem naj pridejo s Protičem k Hrvatom, ako res ljubijo to našo državo."

Beleške.

Dober matematik. Minister za pravosodje g. dr. Laza Markovič je prav dober matematik. Sedaj namerava ukiniti kotarska (okrajna) sodišča v Samoboru, Veliki Gorici ter kotarsko sodišče II v Zagrebu — ves delokrog teh sodišč pa hoče podrediti kotarskemu sodišču I v Zagrebu. Nadalje je prepovedal zagrebškemu poverjeniku za pravosodje sprejemanje honorarnih srušateljev v državno službo, razven, ako bi delali — brezplačno. Torej: zavrhu, pravne študije, sprejemaj od države eventuelne štipendije, toda ko si absolviraj — posebno, če si štipendist — stopi v državno službo in delaj — brezplačno. Sedaj nastane vprašanje. Kako more g. minister brez zakona ukinitvati sodišča in kaj ga je privedlo k temu? Pravijo, da hoče izvesti ravnotežje med Hrvatsko in Srbijo. V obeh pokrajinah bi rad vpostavil sorazmerje med številom prebivalstva in številom sodnikov. Toda, dragi g. Laza, to ne gre! Centralna Afrika ima gotovo več prebivalcev nego Jugoslavija, a najbrže bo le imela manj sodnikov. Ali se namerava te matematične posluževati tudi minister prosvete? Na račun "sorazmerne" enakosti bi lahko ukinit par šol na Hrvatskem in v Sloveniji. Kaj? V naši lepi domovini je pod modro vlado sedanje gospode vse mogoče. "Izenačenje" je v kratkem času že tako napredovalo, da bodo v naših prečasnih krajih že prav kmalu ukinit tudi one lokale, kamor zahaja celo cesar peš.

Slabo jim gre. . . . Naša delegacija za prevzemanje vojne odškodnine od Nemčije šteje 45 uradnikov, skupina pri reparacijski komisiji pa 15 uradnikov. Ti ljudje dobivajo na samih dnevnicah mesečno okoli 4 milijone K. Na vsakega odpade mesečno 66.600 K, kar znaša dnevno okoli 2220 K. Če se prište,emo k tem dohodkom redne plače, pridemo do zaključka, da je življenje te gospode, ki se toliko "žrtvujejo" za državo, res pomilovanja vredno.

Alkoholni trust. Poljski slaščiči z eno roko ponujajo velike, svetovno znane tovarne, katere so si na škodo Nemčije pridobili kot hlapi Francozov, — tujim kapitalistom (nekaj so jih že prodali), z drugo roko pa skrbijo za širjenje alkoholizma v svoji državi. Na industrijo se ne razumejo, ljudje nočejo zaposliti, upošiti jih hočejo v alkoholu. V Varšavi se že snuje alkoholni trust velikih tvornic likerja in sličnih proizvodov, da se bodo znižale cene alkohola in da bo preplava cele države z njim izhajala iz velike, dobro organizirane zveze.

Iz poglavja o enakopravnosti. Di-jaki iz Srbije ki n. pr. študirajo v Pragi, dobivajo mesečno skozi 12 mesecev 1060 čehoslovanskih kron, dalje 600 frankov letno za obleko, 500 frankov za knjige in razum tega se jim še povračajo vsi stroški za šolske takse ter vožnja tja in nazaj. Visokošolci iz Bosne ter Hercegovine dobivajo mesečno skozi 10 mesecev 1400 jugoslovanskih kron brez vseh raznih drugih dodatkov glede nabave obleke, knjig in drugih potrebščin. Res je, da je prosvetni oddelek bosanske pokrajinske vlade, videč bedo bosanskega dijaštva, mu dodal k državnim podpori še malenkostno iz pokrajinske blagajne. A ta pokrajinska podpora je le kaplja v morje vsled razlike med čehoslovansko in našo valuto. Pred nedavnim časom je zatrjeval g. prosvetni minister Pribičević, da so štipendije za dijaštvo vseh treh plemen izenačene,

Kaj tacega je samo mogoče pri nas. Neki Jovan Ilić je končal pravne študije na Francoskem in prošil pri nas za sodnijsko mesto. Prošnjo pa po naši stari navadi — ima vremena — niso takoj rešili in prošnja je odpotoval zopet v Pariz, kjer je bil promoviran doktorjem prava. V dobi pa, ko je Ilić polagal doktorat, je neki praktikant ravno istega imena zvedel za prošnjo svojega istoimenca — absolviranega jurista in zahteval od ministrstva pravde, da se ga odmah namesti kot sodnika. V ministrstvu se se sleparju še opravičili, da so se zakasnil z njegovim imenovanjem in so ga poslali takoj v Ohrid za sodnika, kjer je kot tak tudi služboval in bi še do danes sodil, ako bi se ne bil dr. Jovan Ilić vrnil iz Pariza in zahteval imenovanje.

Dnevne novice.

Strajk železničarjev? Dobili smo zaupno poročilo, da se železničarji že pripravljajo na štrajk, ker se jim — klub večkratni demokratski oblubi — neče izplačati nabavnih prispevkov obliki 13. mesečne plače. Govori se celo, da bo štrajk izbruhnil že v nekaj dneh. O tem nas informira pošten železničar: "Splošno mnenje je, da je vendar dr. Korošec kot minister saobračaja imel največ smisla za zboljšanje desolatnih razmer naših železničarjev. Kaj nam pomaga ves Zerjav — Kukovčev centralizem in JDS, kaj Deržičeve NSS obljube, kaj socialpatrijota Kopača večne farbarije, ko nas vse tri "napredne" grupe samo farbarijo. Treba bo, da se tudi železničarji enkrat otresemo v centralizem zaljubljenih JDS, NSS in JSDSarjev. Tudi nam železničarjem je treba začeti misliti z glavo. Treba nam je nove politične orientacije."

V mlinu in "Taboru" se dvakrat pravi o prekmurskih železnicih. — "Tabor" piše 17. januarja o prekmurskih železnicih to, kar je že enkrat pisal in kar je potem sam preklical obžalovanjem, da so ga dopisniki zvalili na led. Na to pokoro je očividno pozabil, spomin in pamet sta ga zapustila. Ta "lutomerski" člankar sam piše, da bo trasiranje železnice Ormož—Ljutomer—Murska Sobota prihodnji mesec gotovo. Kredit za zgradbo te železnice je tudi že dovoljen. Je treba samo še, da se razpišejo dela. "Tabor" naj rajši prime svoje demokratske poslance, da se razpis dela pospeši. Toliko moči pa še imajo vendarle demokrati, da to dosežejo, drugače pa naj gredo vsi v albansko nevtrarno cono. Namesto tega pa se tresejo tem "pogumnim" in "vplivnim" demokratom hlačice pred "neko banko" in pred "nekimi visokimi državnimi stojanstveniki", ker se bač misli tudi na neko železniško zvezo med Mursko Soboto in Dolno Lendavo. Znano pa je po vsem Prekmurju, da je razmejitvena komisija zahtevala po zdanih demonstracijah v Prekmurju, naj se napravi iz Sobote v Lendavo takoj poljska železnica, da se more dovažati vsaj premog za železnico Murska Sobota—Hodoš, ker ima prebivalstvo gorčanskega Prekmurja ogromno škodo, ker stoji ta železnica. V Beogradu so bili mnenja, da rajši napravijo navadno lokalno železnico namesto polske. In res je prišlo nekaj inženjerjev, ki so si ogledali svet, trasiranje je itak že bilo gotovo pod madžarsko vlado. Zdaj je stvar že, se zdi, zaspala, morabit vsled neumnega demokratskega bevkanja. Na železnico Ormož—Sobota še lahko čakamo najmanj do leta 1924, in ves ta dolgi čas naj imajo gor nji Prekmurci po demokratski zaslugi 60 km do prve železniške postaje, ter naj prodajajo živino po 6 K žive teže, ker tje ne pridejo boljši kupci. Potem pa še na zahtevo o demokrati od Prekmurcev, da so strastni patrijote, to h s tem silijo v "Elen Magyarorszag!" Lokalna železnica Sobota—Lendava ne bi bila celo nič na poti železnici Sobota—Ormož. Premleva se tudi že drugičkrat neumnost, da bi "neka" banka potrebovala železnico Sobota—Lendava. Banka bo imela svoj sedež tudi v Murski Soboti in bo ranila železnico Sobota—Ormož bolj kot kratkovidni dopisnik, iz Dolne Lendave pa ima itak že železnico. Da bi zemleradnička ali radikalna stranka potrebovala progo Sobota—Lendava za svoje politične aspiracije bolj ko pro-

go Sobota—Ormož, pa je naravnost be-
dasto.

Statistika. Prekmurja. V. Prekmur-
ja je po zadnjem popisovanju preb-
valstva 73 tisoč 432 Slovencev, 14
tisoč 413 Madžarov, 2314 Nemcev in
965 raznih drugih narodnosti. Verska
statistika izkazuje sledečo sliko: 66
tisoč 602 rimokatolikov, protestantov
Jugoslovanske veroizpovedi 23.899, dru-
gih protestantov 429, židov 642 in raz-
nih drugih veroizpovedi 52. Sol je 34
rimokatoliških, 13 protestantovskih, 1
židovska, 32 državnih in 8 občinskih,
skupaj 93 ljudskih sol. Učiteljev je v
teh ljudskih solah 117.

Orlovski prireditve. Finančno ra-
vnanstvo je odgovorilo na tozadevno
vlogo KSZ v Mariboru, da so vse or-
lovskie prireditve (razven plesa) pro-
ste vsakega davka. To javljamo vsem
našim društvom.

**Plačevanje davka na poslovni pro-
met.** Zveza trgovskih gremijev in za-
drug opozarja vse interese, da je
davke na poslovni promet ostal neiz-
plačen in veljavi in da razne čas-
niške vesti o izpremembah in ukinjen-
ju tega davka ne odgovarjajo resnici.
Prvi plačilni rok zapade najpozneje
dne 30. januarja 1922. Vsi trgovci in
obrtniki so primorani voditi predpisa-
ne knjige in plačati davek v znesku
1% od storjenega prometa, ker sicer
zapade o občutni denarni kazni.

Koliko grmenja — a niti kapljice
dežja. Vladno časopisje je toliko tro-
bilo o komunistični zaroti, ki se je
pri nas razpasla in spravlja državni
red in obstoj v opasnost. Komunistič-
ne mandate so razveljavili, skovali
vse mogoče zakone in obznane za za-
ščito države in iztrebitev komunistov,
katerih krivda je ogromna. Mesece in
mesece so čisto nedolžni komunisti pre-
sedali v beograjskih zaporih, dokler
niso pri popolnem pomanjkanju doka-
zinega materiala izpustili na prosto
dve tretjine zaprtih komunistov. Se-
daj pa so postavili pred sodišče bivša
komunistična poslanca Kaceleroviča,
Novakoviča, in trgovskega agenta Mi-
lana Pupiča. Vsi trije so bili obtoženi
da so po razpustu komunističnih or-
ganizacij vršili javno komunistično pro-
pagando ter pripravljali nove boljše-
viško prekucijo. „Jutro“ samo prizna-
va, da so se obtoženi spretno branili.
Sodišče pa ni moglo dognati nikake
krivde in je vse tri popolnoma opro-
stilo. Ta zadnja oprostitev komunistov
je „čedna“ blamaža za kovače obznan
in zakona o zaščiti države.

Aretacija komunistov v Osijeku.
Osješki list „Drau“ poroča, da je po-
licijska zadnja dni aretirala par oseb,
ki so osumljene radi komunistične pro-
pagande. Med drugimi so aretirali tu-
di profesorja Mastariča iz Somborja
in privatnega uradnika Weiss ter Schu-
ler.

**Težke borbe z gladnimi in stekli-
mi volkovi.** Vsled silnega pritiska zi-
me so se pojavila zadnja dni v juž-
nih delih naše kraljevine močna krde
la volkov, ki udirajo v sredini dneva
v sela in povzročajo ogromno opas-
nost in škodo. Volkovi se je v južne
kraje napelo toliko, da je promet
znatno ogrožen. Izmed vseh dosedan-

jih slučajev volčjih napadov, je naj-
bolj znamenit oni, ki se je dogodil v
planini Civičevici na Kosovem. Krde-
lo šest volkov, ki so se podili za vol-
kuljo, je upadlo v selo. Volkulja videč
da jo bodo volkovi dohiteli, je skočila
v ograjen prostor, v katerem so bile
ovce in govedo, da se skrije v kotu,
kjer je bila nakopičena gromada trnja.
Prestrašena živina je začela tako tu-
liti, da je prišel gospodar gledat k
ograj. Ostali volkovi niso preskočili
ograje, ampak so čakali krog nje. Go-
spodar je bil brez orožja, zagralj vi-
lo, skočil v ograjo, da ubije volkuljo.
Ko je naskočil volkuljo, so začeli vol-
kovi zunaj ograje strahovito tuliti. —
Mož se je prestrašil volčje premoči in
začel klicati na pomoč svoje sosedo.
Ti so se odzvali krikom in hiteli na po-
maganje z vilami, seljaki in kaj je
kateri zagralj v naglici. Začela se
je ljuta borba z zverjadj. Le s teža-
vo se je posrečilo junaškim seljakom,
da so razpobili volkove, ki so nevar-
no obgrizli v borbi 10 kmetov. Inter-
santen slučaj volčje borbe se je zgo-
dil v vasi Maričič — srez Kosoniski.
Nekaj kmetov, med njimi tudi žensko,
so šli po opravkih v sosedno selo. —
Naenkrat jih napade krde volkov, ki
so obgrizli 4 kmete in tri ženske. Ka-
kor je razvidno iz popisa obgrizenih
seljakov, so bili ti volkovi stekli in so
ranjence poslali v Pasterjev zavod v
Niš. Nesrčna nadlega v letošnji zi-
mi so volkovi krog Sarajeva, kjer se
večkrat celo približujejo mestu. Tudi
v beograjski okolici so sedaj v zims-
kih nočeh dokaj vsakdanja in nevar-
na volčja srečanja.

Postavili se bomo. Naša vlada je
naročila v inozemstvu nov dvorni vlak
ki bo imel 36 vagonov, ki bo oprem-
ljen z največjim luksusom. Novi dvor-
ni vlak bo izročen dvoru v last kon-
cem januarja. Prva se bo vozila s
tem novim vlakom naša nova kraljica
v Bukarešto.

Zel. nesreča brez človeških žrtv
se je dogodila 16. t. m. na progi Za-
ječar—Paračin. Od tovrstnega vlaka
je skočilo 10 vagonov s tla in se raz-
bilo. Vsled te nesreče je promet na
tej progi zelo otežkočen. Tovorni pro-
met je sploh začasno ustavljen. Pot-
niki morajo obiti kraj nezgode peš. K
sreči pa ni bilo pri nezgodi človeških
žrtv.

„Sveti sinod“ pravoslavne cerkve
se baže v kratkem preseli iz Beogra-
da v Sremske Karlovce. Tam bodo od-
slej tiskali tudi ošijelno glasilo srb-
sko-pravoslavne patrijaršije.

Novi pravoslavni vladika. V Sib-
niku bodo 21. t. m. ustoličili novega
pravoslavnega vladika za severno
Dalmacijo g. Dušana Pantelič. Pred
vojno je bil Zader sedež pravoslavne-
ga vladika.

**Minuli teden sta umrla na pljuč-
nici dva naša generala:** Jurišič in
bivši vojni minister general Miloš Bo-
žanović.

General Wrangel ne pride v —
Sremske Karlovce. Beograjski listi so
poročali, da se bo bivši ruski gene-
ralisim Wrangel nastanil v Sremskih
Karlovcih. Ker pa zanj niso našli pri-
merne (1) stanovanja, ne pride ge-

neral Wrangel v Jugoslavijo.

Velika tatvina v Zemunu. V so-
boto je bil v Zemunu okraden trgo-
vec Stefan Kremenac. Okradla ga je
njegova služkinja, ki je stopila pri-
njem v službo pred kratkem. Ko je bi-
la v soboto dekla sama doma, je vzela
sekiro, razbila omaro, vzela iz nje
novcev okoli 200.000 dinarjev ter na-
kit. Po izvršenem ropu je služkinja
neznano kam izginila.

V Novemgradu v Dalmaciji je na-
padlo pet razbojnikov Simo Ostriča,
ga ubili in mu izropali 20.000 dolar-
jev, 5.000 lir, 6000 dinarjev ter 20.000
nežigosanih avstrijskih kron. Zena u-
morjenega je prepoznala 2 od razboj-
nikov.

Tovarna za pohištvo — pogorela.
Dne 14. t. m. je v Osijeku pogorela to-
varna pohištva „Danica.“ Škoda zna-
ša poldrugi milijon kron. Tovarna je
bila zavarovana za 240.000 K.

Mož — z dvema ženama. Neki
mladi Dalmatinec se je v Sarajevu za-
gledal v lepo dekle. Kmalu nato se je
z njo zaročil ter jo odpeljal v Split,
kjer je živela njegova legitimna žena.
Ta je v svojem srdcu prijavila nezve-
skega moža policiji. Dalmatinec je pa
moral svoji nesrečni nevesti plačati
potne stroške za povratek v Sarajevo.

**Neve jugoslovanske trgovske lad-
je.** Pred nekaj dnevi ste pripluli v
splitsko luko na Angleškem kupljeni
trgovski ladji „Dubrovnik“ in „Lok-
um.“ Prvi parnik je pripeljal 64 va-
gonov angleškega premoga. Druga
ladja pa je bila natovorjena z oljem,
tvarmi in drugim blagom. Parnik
„Dubrovnik“ je preстал med poljo dva
nevarna viharja.

Vrednost denarja. Ameriški dolar
stane 284—285, francoski frank 23.90,
do 23.95 naših kron. Za 100 avstrijs-
kih kron je plačati 4.05 do 4.10 naših
kron, za 100 čehoslovških K je pla-
cati 487 do 492, za 100 nemških mark
158 naših kron, za 100 laških lir 12/0
do 1280 naših K. Vrednost naše kro-
ne znaša v Curihi 1.80 in se je dvig-
nila od zadnjic za 5 točk.

Iz Ptuja.

**Člani našega mestnega občinske-
ga sveta so:** Zupan g. Tomaž Lozin-
šek JSDS, podžupan g. Blažek NSS,
odborniki JSDS: gg. Segula I., Kri-
stanič I., Tomanič A., Zamuda I., Le-
vanič F., Rosman F., Vezjak F.; od-
borniki NSS: gg. Pavelka K., Serona
Vinko, dr. Lj. Jenko, Wolf L., Miku-
letič Bernard; odborniki JDS: dr. M.
Senčar, dr. I. Fermevc, dr. B. Stu-
Zelenko Ig., Klemenčič I., Mahorič
F. in Lenart F.

Trstov koncert. Dne 13. t. m. se
je vršil v koncertni dvorani tukajšnje
glasbene šole koncert priznanih kla-
virske virtuozov Antona in Claire
Trost iz Dunaja. Beethovenova: So-
nata appassionata, kompozicija, ki za-
steva velikega igralca, je našla v g.
Trostu izbornega tolmača. Zlasti v An-
dante con moto je odsevala njegova u-
prav globoka duša, ki se je prelivala
iz plana v čudovitem crescendo do
fortissima. I glede dinamike i glede

interpretacije je bilo izvajanje na viš-
ku Claire Trostova je najboljši ugaja-
le v Lisztovi legendi: Sv. Frančišek
gre čez morje. Kdor je čul to valova-
nje morja, mu ostane v nepozabnem
spominu. V Saint Saeens-ovem kon-
certu za dva glasovirja bi uloga Cla-
ire Trostove prišla gotovo do večje va-
lave s spremljevanjem orkestra. Dvo-
rana je bila dobro zakurjena — za 18
poslušalcev. Tudi to je znak poveljnih
razmer. Res, reklama ni bila zadost-
na in tudi cene so bile za srednje na-
še stanove previsoko odmerjene, onih
stanov, ki nosijo kulturni program v
žepu, pa ni bilo opaziti. Upamo, da bo
prihodnjič zanimanje večje, zlasti ob
obisku domačega umetnika. Od vodst-
va glasbene šole pa pričakujemo pri-
hodnjič več iskrenosti pri določitvi cen
in več poznavanja ptujskih razmer, da
ne more biti tekem osmih dni koncert
tega umetnika dvakrat dobro obiskaa
— ker koncert ni kabaret.

Iz Maribora.

**Iz tabora mariborskih socijapa-
trijotov.** Odkar je Maribor dobil rde-
čega župana, je med sodrugi zavlada-
la neka tiha pobitost. To je povsem
razumljivo. Nastopni govor g. župana
je bil jako prikupljiv, zlasti pa oni del,
ki govori o socijalnih nalogah, ki jih
je v novi koaliciji na mariborskem ma-
gistratu prevzela večinska stranka J-
SDS. Če se ne motimo, je celo „Volks-
stimme“, o kateri pravijo, da je „lajb-
žurnal“ g. župana, objavila „Die An-
trittsrede des Bürgermeisters.“ Govor-
iti je lahko, obljubovati tudi, težje pa
je — uresničiti. G. župan je morda
prinesel obilo dobre volje na magis-
trat, toda upliv njegov ožjih prijatel-
jev, osobito pa enega, ki je s socija-
lističnimi škrkami prišel v kapitalisti-
čno ozračje — je bil tako velik, da se
mu je le težko zoperstavljati. Mi sicer
ne vemo, ali je g. župan pred izvolit-
vijo dal Belgradu in Ljubljani kaka
zagotovila, ki se danes ne skladajo s
američkami, označenimi v nastopnem
govoru, vemo pa toliko, da je socija-
listično delavstvo z g. županom in nje-
govim osebnim adlatom docela ne-
zadovoljno. Delavstvo in srednji sta-
novi so upali, da bo na magistratu za-
pihal oster veter, ki bo predsodke ka-
pitalističnih krogov pihnil z zelene hi-
ze. To se ni zgodilo. Zdi se namreč,
da ima beseda pokrajinske uprave na
našem magistratu več veljave, nego
avtonomno zastopstvo mesta. Pričako-
vali smo energično akcijo magistrata
proti draginji, zlasti proti košljivemu
preračunjevanju kronskih enot v di-
narje. Mestna aprovizacija, ki tvori
pač največji del delavskih interesov,
je danes vsled letošnje suše in brez-
gavega izvoznikarstva belgrajskih po-
rodničarjev v kritičnem stanju. Magis-
trat ni pokazal niti dobre volje, a še
manj pa odločnosti. V večinski stran-
ki na mariborskem magistratu je oči-
vidno zavrelo. Tistih par poštenjakov,
ki dajejo socijalistični skupini nekako
stafažo, je res škoda, ker ne bodo z-
lahka prevrgli trdno zasidranih „bur-
žuev.“ Kako dolgo še bo delavstvo

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(59. nadaljevanje.)

Zanimal jih je človek, ki je bil po
vsej svoji zunanosti, po vsem svojem
obnašanju tako ves različen od njih,
ki se je tako brez strahu zanašal na
njihovo potrpežljivost in tako trdno za-
upal na to, kar je bilo višjega in ple-
nenitejšega v njihovi naravi.

Celo Hipija se je uklonil vplivu te-
ga moža ter prijazno rekel:

„Ce si vojak, mi ni treba razkla-
dati, da si v borbeni šoli. Vse lepše
in bolje jih boš videl, ko prikorakajo
pred cezarja v Cereirnih igrah!“

Kalha jih je vprašaje pogledal.

„In pesem, ki jo bodele tistokrat
celi, — ali jo dobro poznate? Ali ste
jo dobro vadili pri vaših mečih in ro-
koborbah?“

Zanimanje se jim je zbudilo. Sme-
ječ se njegovi vsiljivosti so se spogle-
dali in njihovi glasovi so se združili
v divji, pretresujoč zbor gladiatorske
pogrebne pesmi:

„Ave, Cezar! Morituri te salu-
ant!“

Molk je zavladal po dvorani, ko
se zadnji zvoki zamrli med oboki gim-

nazija. In tudi najdrznejšemu in naj-
sirovejšemu se je prikradla v srce mi-
sel: „To bo morebiti zadnja pesem, ki
o boš čul v življenju.“

Kalha se obrnil k Hipiji.

„In kako plačilo vam daje cezar?
— Prav visoko mora biti, če vas ku-
pi, — z dušo in s telesom! Koliko ti-
sječ sestercejev plača vsakemu izmed
vas —?“

Krut smeh je zaoril med poslušav-
ci: —

„Sestercejev —?“ je dejal Hipija.
„Ne, cezar velikodušno poskrbi za po-
uk in za hrano svojim gladiatorjem.“

„Tako vel!“ je pridjal Rufus. „Za
jed in pijačo nam skrbi, pa za po-
greb —!“

„Ne več —?“ se je čudil Kalha.

„In pravili so mi, da ima v Rimu vsa-
ka reč svojo ceno! Zares —, nisem
mislil, da bi se takile ljudje, kakršni
ste vi, — pa dali kupiti za manj de-
narja ko kaka sirska plesalka ali pa
par belih konj. Vi se torej mučite dan
za dnem, hude nego kmet za svojim
plugom, živite priprosto, zmerno. —

da, čednostno, — in potem bijete drug
drugega —! In vse to za plačo, ki jo

daže Rimljan tudi svojem najnižjemu

sužnju, — za košček mesa in požirek
vina! In če zmagate, dobite morebiti
še pest srebra in palmovo vejico in
mislite, da ste plačani kdove kako do-
tro. — Zares, star sem in slab, moja
roke niso več za boj, ampak nezado-
voljen bi bil, če bi moral prodati svo-
je izmučeno življenje za tako nizko ce-
no —!“

„Rekel si, da si vojak;“ je dejal
Rufus. Besede o prenizki plači so na-
redile globok vtis nanj.

„Vojak sem!“ je odgovoril Kalha.

„Pa ne za tako nizko plačo kakor vi!
— Moje dolžnosti niso težke. Ni mi
treba, da bi se mučil ves dan in čul
vso noč. Glava me ne boli od pretež-
ke čelade in jekleni oklepi ne tlačijo
mojega telesa. Tudi ne čuvam orlov in
ne kopljem jarkov in nasipov. Ni se
mi treba boriti zoper prijatelja in mu
nastaviti meč na prsi in ga umoriti.“

Jega, ki je bil moj brat. — Toda če-
tudi je moje delo lahko in moja služba
prijetna, vendar ne more vse srebro
in zlato, ki ste ga kedaj videli, ne mo-
rejo vsi zakladiti cezar evi in ves nje-
gov Rim poplačati zaslužnja, ki ga
pričakujem —!“

Začuden in radovedni so se spo-
gledali gladiatorji. To je bil predmet,

ki jih je zanimal in jim vzbujal rado-
vednost.

„Ali je še kaj prostora v vaših vr-
stah, prijatelj?“ je vprašal Hirpin v
privajenih izrazih svojega vojaškega
poklica. „Ali bi sprejeli človeka mojše
mišle, človeka, ki je vse svoje življe-
nje iskal službo, kjer bi bilo malo de-
la in mnogo zaslužka? Dam ti svojo
sedo, na novince ne boš dolgo ča-
tal!“

„Prostora dovolj za vse in še pre-
več!“ je vzkliknil Kalha in njegov
glas je donel do zadnjega kota velike
stavbe. „Naš poveljnik vas sprejme z
veseljem in brez pridržka! Le samo
pridite in se postavite pod njegovo za-
stavo in mu bodele zvesti za nekaj —
kratkih dni in tednov in mesecev, mo-
rebiti za eno ali dve leti, in on vam
bo ostal zvest, ko se bodo cezar in
njegove legije razpršile v vse vetro-
ve — in še dolgo potem na veke in ve-
ke, brez konca in kraja! Ali hočete
vstopiti, junaki moji? Pravico imam in
noč, da vas sprejem!“

(Dalje prihodnjik.)

marjelo raznim „psevdo-Kristanom“, o-
delim v marksistične halje, pod kate-
rimi se igrajo z raznimi podjetji ter
špekulacijami?

Sokol in politika. Pri zadnjem po-
litičnem sestanku ali večerji demokrat-
ske stranke v Mariboru, ki se je vršil
pri pogrnjenih mizah in zaklenjenih
vratih, sta bila izvoljena v odbor JDS
stranke glavna organizatorja sokol-
stva: telovadni učitelj Schaup in dr.
Pivko. Poleg njih tudi „zaslužni“ So-
kol dr. Serneo in dr. Ulpold. Kakor
vidimo, je Sokol res popolnoma „nepo-
litično“ društvo. Wer glaubt, wird sel-
big, pravi nemški pregovor!

Pravoslavne cerkve — za katoliš-
ke pare. Belgrajska „Politika“ toži,
da imajo mariborski pravoslavni sa-
mo pravoslavno kapelico, nima pa
— cerkve. „Politika“ pravi, da prebi-
va v Mariboru okoli 400 pravoslavnih
civilistov (nekaj manj seveda) in 2 do
3000 pravoslavnih vojakov. Radi te-
pešice pravoslavnih meščanov, veči-
noma so to razni agenti in špekulan-
ti, je baje potrebna zgradba pravosla-
vne cerkve. In kaj se je zgodilo? Ma-
riborska občina je ponudila v ta na-
men stavbišče. Pričeli so z zbiranjem
prostovoljnih prispevkov, toda odzvati
se ni hotel nikdo. Ti nesrečni „latin-
ci“ pač niso hoteli ničesar dati. Pač
pa je dal neki katoliški duhovnik za
gradbo katoliške cerkve v Kragujev-
cu — 6000 dinarjev. To je res škan-
dal! Pravoslavni nočejo za svoje cer-
kve ničesar žrtvovati, katoličani se pa
brigajo za svoja svetišča. „Politika“
bi najraje videla, če bi vlada izdala
mariborskemu magistratu ukaz, da naj
nemudoma razpiše davek na katoliča-
ne — za zidanje pravoslavne cerkve
v Mariboru.

Značilno. Državno pravdnišvo v
Mariboru je vzdignilo proti novinarju
Tone Gmajnerju obtožbo po par. 91b
srb. k. z. (razžaljenje Veličanstva),
ki predvideva ječo od dveh do desetih
let. Z g. Gmajnerjem je bilo obtoženo
še pet delavcev. Gospod Gmajner kot
glavni obtoženeec je rekuriral proti ob-
tožnici in višje deželno sodišče je tej
pritožbi ugodilo in ustavilo postopanje.
Konec tega sklepa je zelo značilen
za obtožnico, za tiste, ki so jo sestavi-
li in za one, ki so hoteli po njej po-
stopati, ter se glasi tako-le: „Nedosta-
je torej dejanskega stanu v subjektiv-
nem oziru, ki ga ni moči nadomestiti
z golim sumom, opirajoč se na to, da
so obdolženci pripadniki komunistič-
ne stranke. Sum mora biti vsaj toliko
zgoščen, da bi bila krivda verjetna.“

Dr. Lenard — organizator radi-
kalne stranke v Sloveniji. V Sloveni-
jo je došel znani dr. Leo old Lenard
Poslala ga je srbska radikalna stran-
a (RS), da organizira „Pašičevo par-
tijo“ vsaj po večjih centrih. Dne 6. t.
m. je govoril dr. Lenard v Kočevju.
Pred dnevi pa se je pojavil celo v
Mariboru. Zal mu je, da je zamudil
pravoslavni „badnjak“, ker bi bil rad
ajahal Maistrovega belca. Kmalu se
bo pojavil v Mariboru tekmeč „Tabo-
ra“ — radikalno Lenardovo glasilo!
Srečen Maribor!

V zaslužni pokoj stopita predsed-
nik mariborske sodnije in sodno dvor-
ni svetnik Levec. Novim predsedni-
kom se imenuje višji sodni svetnik K.
Toplak, podpredsednikom pa bojda
Mulej, in dr. Tombak, kot priznana
najboljša in najbolj „nepriistranska“
jurista mariborskega sodišča.

Mestni veterinar Hugo Hinterleh-
ner je bil tudi pri raz ravi okra ne-
ga sodišča dne 17. januarja oproščen.
Stvar mestne občine je sedaj, na kak
način bo rehabilitirala gospoda Hin-
terlehnerja.

Novi odbor KSZ v Mariboru se
je konstituiral na sledeči način: dr.
Hohnjec, predsednik; dr. Capuder K.,
poupredsednik; dr. Jerač, tajnik; pro-
fesor Bogovič, blagajnik; p. Pavel Po-
ločnik, knjižničar; qdborniki: Frane
Gomilšek, dr. Jerovšek, dr. Kovačič,
Anton Krepek, M. Krajnc, prof. Mla-
ter, Tratnik, Zebot, dr. Medved in
Drago Novak.

Mariborski poročevalec lista „Ju-
goslavija“ je sedaj znani Konrad Znu-
derl (Schnuderl), tajnik NSS. On je
obrazil že vse stranke, kar jih je ka-
daj obstajalo v naših krajih. Znu-
derl je izbral nalogo, da izmišluje vse
mogoče reči in „novice“ iz Maribora.
V njegovih očeh je vsak, kdor ne tru-
di v njegov sedanjí rog, nemšutar in
Nemec. Take titulacije deli v „Jugo-
slaviji“ na levo in desno. Ko je podo-
pisal v „Stajerca“ in pozneje v „Kmet-
st.“ je opravljal isti posel. Češitamo
Jugoslaviji k izborni pridobitvi.

Glede dr. Pleterjevih lovskih iz-
letov v Leibnitz izjavlja uredništvo,
da je bilo tozadevno od višje strani
napačno informirano in popravlja s
sem storjeno mu krivico.

Se nekaj o policijskih zaporih pri
„Grafu.“ „Straža“ je nedavno pisala
o slabih in nevzdržnih razmerah v ma-
riborskih policijskih zaporih v Tatten-
bachovi ulici. Zakaj pa niste ne z be-
sedico omenili, da je tudi to nevzdrž-
no, ker se za dnevno preskrbo „dein-
kventov“ nakaže samo 12 K. Ljudje
božiji! Ali morete dati danes v časih
draginje enemu človeku cel dan hra-
no za 12 K? In še mnogo takega bi
bilo treba opisati glede policijskih za-
porov, a g. policijski šef bi se hudo-
vali. Zategadelj raje začasno samo to.

Cemu toliko stražnikov in detek-
tivov? Stari Maribor je imel vsega
skupaj 28 policijskih stražnikov in de-
tektivov. Danes je teh ljudi okoli 270.
Cemu toliko? In še vedno novih pošil-
ajo iz Ljubljane v Maribor. Mi stoji-
mo na stališču, da bi za današnje raz-
mere 100 mož broječi stražni in detek-
tivski oddelek čisto zadostoval za na-
še mesto. Seveda pa bi morali biti ti-
sti možje tudi dobro plačani, da bi z
veseljem opravljali svojo službo. Se-
daj pa so stražniki tako slabo plača-
ni, da ne morejo živeti in ne umreti.
Le pogledimo jih, kako obnošeno oble-
ko imajo. Sami tega niso krivi, am-
pak vlada, ki jih pošilja v Maribor
— stradati. Naj se vendar nekdo zgane,
in odločno zahteva zmanjšanje števila
stražnikov in detektivov, a tisti, ki o-
tanejo, naj dobijo plačo, da bo to ne-
glj sebe in svoje pošteno preživljati.

Pameten sklep. Dne 14. januarja
je mariborski mestni svet odklonil
prošnjo, da bi se postavila baraka na
Kralja Petra trgu. Pametni. Le ne no-
sijo Ljubljane v Maribor! V Ljublja-
ni rastejo barake kakor gobe po de-
žju na velik kvar naše prestolice. Ne-
katerim se zdi celo, da ni bilo umest-
no, da se je dovolilo v Mariboru ka-
varni „Balkan“, da je zabarikadirala
Aleksandrovo cesto. Mestni svet pa
naj vsaj zahteva, da „Balkan“ napra-
vi vsaj pošten trotoar za pešce okoli
njegove verande, katera pot je sedaj
pod vso krivico.

Personalni in disciplinarni odsek
občinskega sveta ima v sredo, 18. t.
m. ob 18. uri sejo v mestni posveto-
valnici.

Sindikat mariborskih bank name-
rava zgraditi skupno veliko poslopje
za vse mariborske banke. Akcija vodi
ravnatelj Anglobanke g. Mally. —
Prvotno so nameravali kupiti gostilno
Spatzek, hišo g. Ahtiga in bi tako
skupno z našo Gospodarsko banko
zgradili na velikem prostoru med sod-

nim poslopjem in frančiškansko cer-
kvijo ogromno stavbo s 500 sobami. —
Ta načrt se menda ni posrečil. Sedaj
iščejo drugje primerni prostor za ta-
ko stavbo.

Sprememba posesti. Parno žago
„Lesna industrija“ na Koroški cesti
last g. Antoliča je kupila družba Böhm
i drugovi za 2 milijona kron.

Pasji zapor je prava muka za ži-
vali in ljudi. Vsled vodnega zaprtja
so psi res že popolnoma podivjali, o-
sorbito ako se jim posreči, da se opro-
ste vrvi ali celo še torbe. Da so taki
psi zelo nevarni, se je prepričal mi-
ren pasant včeraj okrog 19. ure pred
Narodno banko v Krekovi ulici, kate-
rega je napadel nek policijski pes. K
sreči je bil to odrasel človek, katí o-
trok lahko dobi od strahu božast in
kdo mu bo potem to bolezen odvzel!
Pozivljamo varnostno oblast, da ven-
dar enkrat ukine pasji zapor, ako pa
to ni mogoče, naj strogo pazi na to,
da ne bodo psi v večernih in jutran-
jih urah letali prosto po mestu ter se
naj brezbržne posestnike prav brez
vsakega pardona kaznuje, pse pa —
uniči.

Grajska kapela v Mariboru je od-
prta vsak večer ob 6. uri.

„Pod varstvom Matere božje“, —
ljudsko dramo s petjem v 4 dejanjih
igra mladeniška Marijina družba pri
frančiškanih v nedeljo, dne 22. t. m.,
ob 4. uri popoldne v Narodnem domu.
Sodeluje dijaška godba. Predprodaja
vstopnic je pri frančiškanskem vra-
tarju.

Popoldanski izlet priredi Odsek
amaterotograf. ov SPD v nedeljo, dne
22. januarja. Zbirališče v parku na
Trgu svobode. Odhod točno ob 13. u-
ri. — Planinski sestanki odseka ter
Mariborske podružnice se vršijo vse-
lej vsak petek ob 20. uri v restavra-
ciji Narodni dom. — Odbor.

Mariborska podružnica SPD ima
svoj planinski ples, združen s pohor-
skim sejemom, dne 1. februarja, tako
da odpade nameravani drugi ples ter
se odda dvorana drugim društvom v
uporabo.

Za šolsko knjižnico v Radvanju.
V močno ponemčenem Radvanju pri
Mariboru je dolgo vrsto let razširjala
med šolsko mladino zloglasna „Süd-
marka“ svoj strup. Tem ponemčeval-
nicam je sedaj sicer odklenalo, toda
zlih posledic ponemčevanja naše šols-
ke mladine se ne bo dalo tako kmalu
izbrisati. Za Radvanje je ustanovlje-
na javna šolska knjižnica, ki za prav
pridno deluje. Slovenci, Slovenke, —
pod vašimi strehi se nahaja marsi-
kateri dragocena, a zaprašena knji-
ga. Darujte v ta namen šolskemu vod-
stvu v Radvanju leposlovne, zabav-
ne, poučne in druge knjige in ji tu-
di z denarnimi prispevki priskočite na
pomol.

„Socijalna misel“. Vsem izobra-
ževalnim organizacijam priporočamo,
naj si naročijo ta novi list, ki bo po-
litična, kulturna in gospodarska vpra-
šanja razpravljala s stališča krščans-
kega svetovnega nazora v poljudni o-
blikli. List se naroča pri Ničmanu v
Ljubljani ter stane 100 K na leto. —
Odbor SKSZ v Mariboru.

Srebrne krone, srebrne
kronske in petkronske novce,
srebrne goldinarje kupi vsako
množino po najvišjih
cenah AVGUST WAPPER,
zlatar in urar v Mariboru, Stolna
ulica 1, (Domgasse). Za odgo-
vor je priložiti znamko. 2-3
26

Žepne ure precizij-ke in
stenske popra-
vlja najsolidneje tvrdka R. Biz-
jak, Maribor, Gosposka ulica
št. 16. 1-30

Nova kompletna
termal-parna kopel in nekaj
žen-kih zimskih oblek se očni
preda. Vpraša se v Krempjevi
ulici 3, pritličje, vrata 2, Mari-
bor. 1-2 31

Našla se je denarna
svota, dvigne se v Mariboru,
Tattenbachova ulica 20, pačter
desno. 6

Dopisi.

Svečna. V gostilni g. M. Samonig
se je dne 11. t. m. vršila veselica, ka-
tere se je udeležilo lepo število gostov
od blizu in daleč. Mladina je pridno
rajala, a starejšim gostom je nudil va-
liko zabave srečolov, ko ega je naše
učiteljstvo v prid revni deci priredilo.
Uspeh je bil nepričakovano ugoden.
Vrgel je čistega dobička 4520 kron. —
Vsem blagim darovalcem lepih dobit-
kov, prijateljem šolske mladine, vsem
ki so s svojo požrtvovalnostjo pripo-
mogli do sijajnega uspeha, se izreka
najiskrenejša zahvala.

St. Ilj pri Velenju. Na naslov kr.
poštnege urada v Velenju. Dne 20.
dec. 1921 je Raiffeisenova posojilnica
v St. Ilju pri Velenju poslala večje
vsoto denarja v Ljubljano. Kr. poštni
urad je pri tej priliki zavrnil en ban-
kovec za 100 dinarjev, češ, da ga ne-
kaj manjka. Načelnik zadruga je z
g. tajnikom bankovec pregledal na-
tanc in našlo se je, da ga ni manj-
kalo prav nič, ampak nekdo, ki ga je
imall ga ni zbral pravilno. Zadru-
ga je dne 28. decembra 1921 isti ban-
kovec oddala pri kr. poštnege uradu v
Sošanju, ki ga je prevzel brez naj-
manjše ovire. Podpisani načelstvo
menda na vsezadnje sme biti radoved-
no ali ima kr. poštni urad v Velenju
drugačne predpise glede sprejemanja
bankovcev kot kr. poštni urad v So-
šanju. — Načelstvo Raiffeisenove po-
sojilnice v St. Ilju pri Velenju.

Razgled po svetu.

**Koliko je uradnikov v Jugoslavi-
ji?** Naša država preživlja 71.617 stal-
nih uradnikov, 39.955 pomožnih urad-
nikov in 11.694 slug. Skupno število
državnih nameščenecv znaša 152.978.
Ako še prištejemo k uradništvu oficir-
je, podoficirje ter žandarje, potem pla-
čuje Jugoslavija 200.000 ljudi.

Ena operacija stane na Dunaju
100.000 nemškoavstrijskih kron.

Potopljena ladja potegnjena iz vo-
de. Med Beogradom in Zemanom pre-
važata po Donavi potnike dva parni-
ka: „Prizren“ in „Strosmaer“. Ta dva
parnika sta trčila pred dobrim mese-
cem eden ob drugega in „Prizren“ se
je potopil. Takoj so začeli z delom, da
izvlečejo izpod valov Donave potoplje-
ni parnik. Za dviganje ladje, ki je bila
10 metrov pod vodo, so rabili 6 dni.
Sedaj je „Prizren“ v popravilu in bo
s et prevažal ljudi med Beogradom in
Zemanom.

Grob sv. Petra. Iz Rima je došla
zanimiva vest, da je papež Benedikt
XV. na prošnjo nekega učenjaka do-
volil, da se odpre grob sv. Petra. Ta
grob leži globoko pod zemljo pod sta-
ro cerkvijo sv. Petra v Rimu. O tem
grobu je znano sledeče: Rimski cesar
Konstantin je dal truplo prvaka apo-
stolov v veliko krsto iz medenine, —
Zgoraj na krsto je bil postavljen 150
funtov težek križ iz čistega zlata, ko-
lega je daroval cesar Konstantin. —
Grobница je bila obložena z marmor-
jem in porfirjem. Zadnjikrat so videli
grob sv. Petra leta 1694, ko je slikar
Giacomo della Porta slikal strop grob-
ne kapelice. Skozi odprtino se je zlati
križ prav razločno videl. V krogih u-
čenjakov vlada veliko zanimanje za
to dragoceno svetinjo.

DOBRO IN POCENI

kupite edino pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, črevlje, dežnike,
copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje!

Solidno!

Kdor hoče v Halozah kupiti

dobro vino

naj se obrne na

Mihaela Brenčiča

vinogradnega posestnika in načelnika okrajnega
za topa v Spuhlji pri Ptuj. 4-10 2

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne
vloge po

4¹ 0
2 0

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.